

Nisan/April 2025, Cilt/Volume: 15, Sayı/Issue: 1, ss. 59-77.

Başvuru/Submitted: 17.12.2024

Kabul/Accepted: 28.03.2025

Yayın/Published: 29.04.2025

DOI: 10.17828/yalovasosbil.1602121

Araştırma Makalesi/Research Article

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/yalovasosbil>

Türkiye’de Aile İklimi ile Aile Yaşam Doyumu Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

Kübra Nur Durğun* - Harun Ceylan** - Arif Durğun***

Öz

Bu araştırmada, 2019-2024 yılları arasında aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin içerik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Tezlere ilişkin verilere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada tezlerin seviyelerine, yayınlandıkları dillere, onaylandıkları üniversite, enstitü ve anabilim dallarına, tezlerin örneklem ve çalışma gruplarına, tezlerde kullanılan veri toplama araçları ile tezlerin yöntem ve tekniklerine, tezlerde kullanılan istatistiksel analizlere, tez konularına, tez danışmanlarının unvanlarına ve tezlerde ulaşılan sonuçlara göre ayrıntılı analizler yapılmıştır. Ayrıca tez düzeyleri ile danışmanların unvanları ve tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri ile örneklem/çalışma grubu değişkenleri çapraz tablo ile incelenmiş olup ki-kare analizi yapılmıştır. Araştırmada aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusunda 32 teze ulaşılmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde en fazla tezin İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi’nde onaylandığı (%28,1), tez çalışmalarının 2021 yılında yoğunluk kazandığı (%31,3), tezlerin en çok yüksek lisans düzeyinde yazıldığı (%84,4), tezlerde çoğunlukla nicel araştırma yönteminin benimsendiği (%84,4) ve en çok çalışılan örneklem grubunun yetişkin bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir. Ayrıca danışman unvanları ve tez düzeyleri ($p=0,043$) ile araştırma yöntemleri ve örneklem/çalışma grubu ($p=0,004$) arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile İklimi, Aile Yaşam Doyumu, Lisansüstü Tezler, İçerik Analizi.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, durgunkubranur@gmail.com, 0000-0003-4573-9899

** Prof. Dr., Yalova Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, harun.ceylan@yalova.edu.tr, 0000-0001-9047-2316

*** Öğr. Gör., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Seben İzzet Baysal MYO, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, arifdurgun@ibu.edu.tr, 0000-0001-8210-7343

Content Analysis of Graduate Theses on Family Climate and Family Life Satisfaction in Türkiye

Abstract

This study aims at contenting analysis of graduate theses on family climate and family life satisfaction between 2019 and 2024. Data related to the theses were obtained from the Council of Higher Education Thesis Center database. The document analysis methodology was used in the research. Detailed analyses were conducted on the theses based on their levels, languages of publication, approved universities, institutes, and departments; sample and study groups; data collection tools used in the theses; methods and techniques; statistical analyses employed; thesis topics; titles of thesis advisors; and the results obtained in the theses. Additionally, cross-tabulation and chi-square analysis were performed to examine the relationships between thesis levels and advisor titles, as well as research methods and sample/study group variables. The study examined 32 theses on family climate and family life satisfaction. The findings revealed that the highest number of theses were approved at Istanbul Sabahattin Zaim University (28.1%), the majority of thesis studies were conducted in 2021 (31.3%), most theses were written at the master's level (84.4%), quantitative research methods were predominantly adopted (84.4%), and the most studied sample group consisted of adult individuals. Furthermore, statistically significant differences were found between advisor titles and thesis levels ($p=0.043$), and between research methods and sample/study group ($p=0.004$).

Keywords: Family, Family Climate, Family Life Satisfaction, Graduate Theses, Content Analysis.

Giriş

Toplumsal en küçük yapı taşı olarak kabul edilen (Zencirkıran, 2024: 165) aile; kadın ve erkeğin evlilik sözleşmesiyle ile kurulan ve üyelerinin biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel bütün ihtiyaçlarının karşılandığı en küçük toplumsal kurumdur (Durğun, 2016: 84). Bununla beraber özellikle son yıllarda ekonomik anlamda kalkınmış batı toplumlarında ailenin yapısı, fonksiyonları ve kurumsallığı noktasında birtakım tartışmaların yaşandığı (Cherlin, 2004) ve aile kurumunun bir çözülme içinde olduğu yönünde tartışmalar yer almaktadır. Bu tartışmaların odağını da geleneksel aile kavramının günümüz dünyasının sosyal gerçekliğiyle tam anlamıyla uyuşmadığı noktasındaki eleştiriler oluşturmaktadır (Adler ve Lenz, 2023).

Bu anlamda günümüz ailesinin bireyin refahının artırılmasında ve yaşam doyumunun sağlanmasında fonksiyonel olma özelliğini ne ölçüde sürdürebildiğinin anlaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu bu fonksiyonların icra edilebilmesi için gereken atmosferi ifade eden aile iklimi kavramı da bu yönüyle tartışmanın merkezine yerleşmektedir.

Ailenin hâlihazırda içinde bulunduğu psikososyal atmosfer olarak tanımlanan (Arslan ve Ulaş, 2022) aile iklimi kavramı sosyal çevrenin çeşitli unsurları ve bunların bireyler ve ilişkileri üzerindeki etkileri üzerine yapılan araştırmalardan türetilmiştir (Moos ve Moos, 1976). Buradan hareketle aile, bir taraftan problemlerin çözüme kavuşturulduğu, üyelerinin yüksek doyumunun ve sükûnetinin sağlandığı bir yapı özelliği gösterirken diğer taraftan problemlerin odak noktası olan, sorunlara temel teşkil eden, üyelerini bunaltan ve onların doyumu dış dünyada aramasına neden olan bir atmosfer oluşturabilir (Björnberg ve Nicholson, 2007). Bu yönüyle aile iklimi pozitif ya da negatif bir atmosfer özelliği taşıyabilir.

Pozitif aile ikliminin sergilendiği ailelerde, ebeveyn ve çocuklar arasında kurulan iletişim ve duygusal etkileşimin daha sağlıklı olduğu görülmektedir. Nitekim aile ikliminin anımsama konuşmaları sırasında anneler ve çocuklar arasındaki duygusal etkileşimin kalitesini artırdığı, sıcak ve uyumlu aile ikliminden gelen anne ve çocukların, daha fazla pozitif duygular ifade ettikleri, daha fazla iş birliği içinde ve ilgili oldukları, anımsama konuşmaları esnasında daha yüksek düzeyde anlayış ve karşılıklı kabul gösterdikleri anlaşılmaktadır (Laible, 2011).

Mutluluk kavramı yerine de kullanılan yaşam doyumu bireyin hayattan beklentileri ile elde ettikleri arasındaki değerlendirme sonucunda ortaya çıkan duyguyu ifade etmektedir (Tambağ, 2013; Kaba, Erol ve Güç; 2017). Bu anlamda “ne umdum ne buldum” sözü yaşam doyumunu açıklamaktadır (Ceylan, 2020:134).

Yaşam doyumu kavramını ilk defa kullanan Neugarten, Havighurst ve Tobin'e göre yaşam doyumu "günlük hayattan alınan zevk, hayatın bir anlam taşıması, hayattaki hedeflere ulaşılmış olması, olumlu bir 'ben' imgesine sahip olma ve hayata karşı iyimser olma" şeklinde özetlenebilecek 5 kriterle ölçülmektedir (Özer ve Karababulut, 2003: 73). Bunun yanı sıra sosyodemografik özellikler ve ekonomik imkânlar kadar evlilik ve sosyal desteğin de yaşam doyumunu etkilediği bilinmektedir (Kaba vd. 2017: 2). Bu anlamda ekonomik, psikolojik ve sosyal destek imkânlarının sağlanması bakımından ailenin de yaşam doyumunu etkileyen bir kurum olduğu ifade edilebilir.

Başka bir ifade ile aile yaşam doyumu ile bireysel yaşam doyumunun iç içe geçtiğini söylemek mümkündür. Bu yönüyle aile üyelerinin birlikte geçirdikleri zamanda deneyimledikleri ve tecrübe ettikleri duygusal atmosfer olarak ifade edilen aile yaşam doyumunun bireysel doyumdan bağımsız olarak düşünülemeyeceği açıktır (Çalışkan, Toker ve Özbay, 2017). Bu anlamda aile iklimi ve aile yaşam doyumu kavramlarının daha iyi anlaşılabilmesi için birlikte ele alınmalarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin içerik analizinin yapılmasıdır. İkinci bir amaç ise aile iklimi ve aile yaşam doyumunun sosyal hizmet bağlamında nasıl ele alınıp tartışılması gerektiğine yönelik sosyal hizmet profesyonellerine ve araştırmacılara fikir oluşturmak açısından kaynak teşkil etmektir. Bu bağlamda aile konusundaki tartışmaların giderek arttığı bir dönemde aile iklimi ve aile yaşam doyumunu birlikte ele alan akademik çalışmalara yakından bakılması bu konuda yapılacak yeni çalışmalara yön vermek kadar aile ve yaşam doyumu arasındaki iki yönlü ilişkinin daha iyi anlaşılmasına da katkıda bulunabilir. Bu anlamda, Türkiye literatüründe konu hakkında yazılan lisansüstü tezler arasında; Akboğa (2024), Akman Peker (2023), Akpınar (2021), Algan (2023), Alpar (2022), Arslan (2021), Aykaç (2019), Balkaya (2021), Bulgur (2023), Cavga (2019), Çetintaş (2021), Daldaban (2021), Dede (2021), Erkuran (2021), Ersan (2020), Güneş (2023), Kaplan (2019), Kaşıtoğlu (2022), Kılınç (2021), Mangır (2021), Ova (2023), Sancar (2022), Şahin (2021), Şimşek (2021), Taşkın (2022), Tosun Beyazgül (2022), Turgut (2019), Yeniçeri (2023), Yılmaz (2020), Yiğit (2022), Yön (2023), Yüceloğlu (2024) bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmada aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusunda Türkiye'de üniversitelerde yazılan lisansüstü tezlerin genel görünümü nasıldır ve tezlerin temel özellikleri nelerdir? sorularına cevap aranmaktadır.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada içerik analizi tekniği benimsenerek Türkiye'de aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusunda hazırlanmış lisansüstü tezlerin içerik ve yöntem bakımından detaylı analizinin yapılması amaçlanmıştır. Aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusunun seçilmesinde sosyal hizmet açısından ailenin önemli bir sistem olması, mevcut psiko-sosyal problemlerin hem kaynağı hem de çözüm odağının büyük oranda yine aile sistemi içerisinde gerçekleştiği düşüncesi rol oynamıştır. Sosyal hizmet açısından amacımız ise ailelere yönelik geliştirilecek sosyal hizmet politikalarına, uygulama modellerine ve sosyal hizmetin bilgi temeline kaynak teşkil etmektir. Merriam, nitel veri analiz sürecinde -görüşmeler, alan notları ve elde edilen dokümanların incelenmesi dâhil- içerik analizinin kullanıldığını belirtir. İçerik analizinin/çözümlemesinin evrensel bir tanımını yapmak oldukça zordur (Öğülmüş, 2019: 215). Stacey (1970)'e göre içerik analizi esasen nitel verilerin nicel terimlere indirgendigi bir tekniktir (Akt., Öğülmüş, 2019:215). Smith (1975) ise bu analizi mevcut verileri özetleme, standardize etme ve karşılaştırma aracı olarak görmektedir (Akt., Öğülmüş, 2019:215). Ayrıca, içerik analizinde mesajların çeşitliliği, frekansı ve belirli sözcük kalıplarının kaç kez tekrarlandığını inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Merriam, 2018: 195). Bu bağlamda bu araştırmada, sadece tezlerin özetlerini içeren kelime bulutu oluşturularak hangi sözcüklerin ne sıklıkta kullanıldığına bakılmış, herhangi bir kod ve tema belirlenmemiştir. İçerik analizi, belirli bir metin, belge veya kitabın içeriğindeki çeşitli kavramları anlama ve anlatma maksadıyla gerçekleştirilen bir analizdir (Karasar, 2024: 234). Bu analiz tekniğinin seçilmesinde düşük maliyetli olması ve zamandan tasarruf sağlaması önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmada içerik analizi tekniklerinden biri olan nicel içerik tercih edilmiş ve böylece verilerin bir kısmı nicel terimlere indirgenmiştir (Stacey, 1970'ten akt.,

Öğülmüş, 2019: 215). Buradaki amaç ise kavramların veya kelimelerin ne kadar tekrar ettiğinin yani frekansının tespit edilmesidir.

1.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayımlanan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Tarama gelişmiş tarama sekmesinden gerçekleştirilmiş ve tarama sekmesinde “aile iklimi” veya “aile yaşam doyumu” anahtar kelimeleri yazılarak aranacak alan sekmesine “tümü”, arama tipi sekmesine “içinde geçsin” filtreleri yapılmıştır. Yapılan filtrelemeler neticesinde 4 doktora, 1 tıpta uzmanlık ve 27 yüksek lisans düzeyinde yazılmış olup tezlerin tümü erişime açıktır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ulusal Tez Merkezi veri tabanında erişime açık olan toplam 32 lisansüstü tez ve araştırma verilerinin toplandığı 15.09.2024 ile 24.10.2024 tarihleri arasında süre sınırlıdır.

1.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında uygulanan filtreler sonucu erişilen ve 2019-2024 yılları arasında hazırlanan aile iklimi ve aile yaşam doyumu konusundaki lisansüstü tezlerden veriler toplanmıştır. 2019 yılının baz alınmasının nedeni araştırma konusuyla ilgili ilk tezin bu tarihte yapılmış olmasıdır. Verilerin analizinde SPSS.22 paket programı ve MAXQDA.24 nitel analiz programı kullanılmıştır. Tez düzeyleri, tezlerin yazıldığı dil, tezlerin yayımlandığı yıllar, tez çalışmasının yapıldığı şehirler, tezlerin onaylandıkları üniversite ve enstitüler, tezlerin araştırma yöntem ve teknikleri, tezlerin örneklem ve çalışma grubu, tezlerde kullanılan istatistiksel analizler ile tez danışmanlarının unvanlarına ilişkin bilgiler SPSS.22 programına aktararak çeşitli betimleyici istatistiksel analizler yapılmıştır. Tezlerin özetleri ise MAXQDA programına aktararak analiz edilmiş olup sonuçlar kelime bulutu aracılığı ile görselleştirilmiştir.

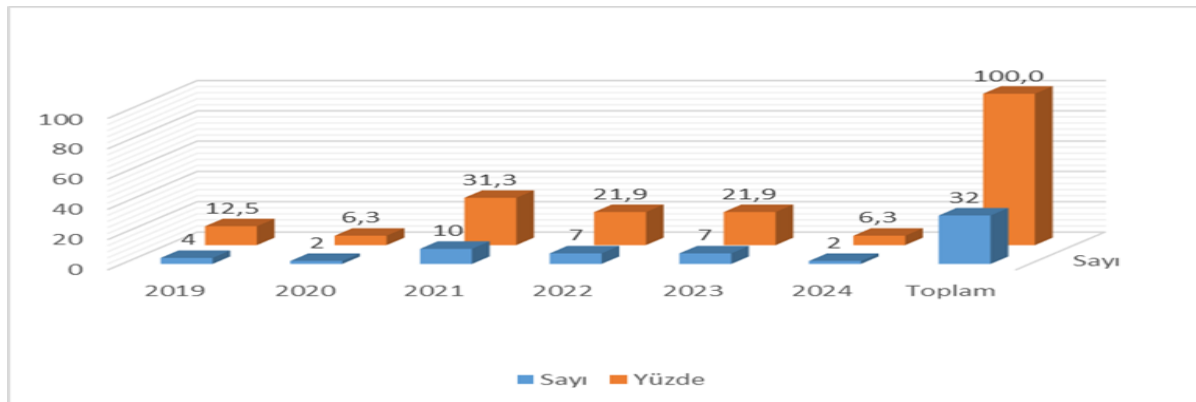
1.5. Araştırmanın Etik Boyutu

Bu araştırma, Ulusal Tez Merkezi veri tabanında açık erişim izni verilen lisansüstü tezler üzerinde retrospektif (geriye dönük) nitelikte yapıldığı için etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.

2. Bulgular

Bu başlık altında araştırmanın konusu ve amacı çerçevesinde elde edilen verilerin analizlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bu bağlamda lisansüstü tezlerin düzeyleri, yazıldığı dil, yıl, tez araştırmasının yapıldığı şehirler, onaylandığı üniversiteler, enstitüler, ana bilim dalları, tezlerin evren ve örneklemeleri, araştırma yöntem ve teknikleri, tezlerin veri toplama araçları, tezlerde kullanılan istatistiksel yöntemler, tez danışmanlarının unvanları ve son olarak tezlerde ulaşılan sonuçlar analiz edilerek çeşitli şekil, tablo ve tezlerin özetleri kelime bulutu analizi ile yorumlanmıştır.

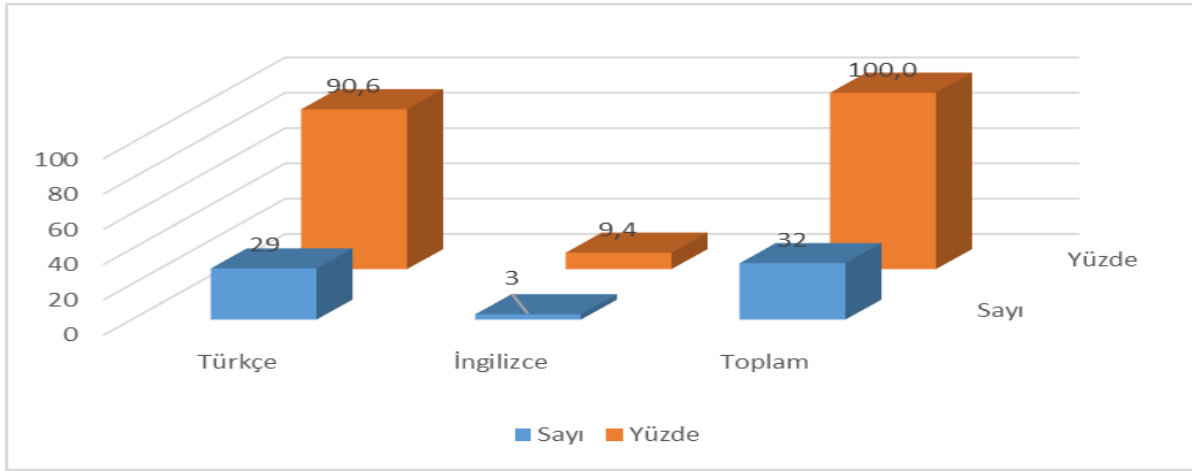
Şekil 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de tezlerin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir. Aile iklimi veya aile yaşam doyumu konusunda yazılan ilk lisansüstü tezin 2019 yılında yazıldığı görülmektedir. Tezlerin yıllara göre dağılımının yıllara göre değişkenlik gösterdiği söylenebilir. 2019 yılında 4 tez, 2020 ile 2024 yıllarında

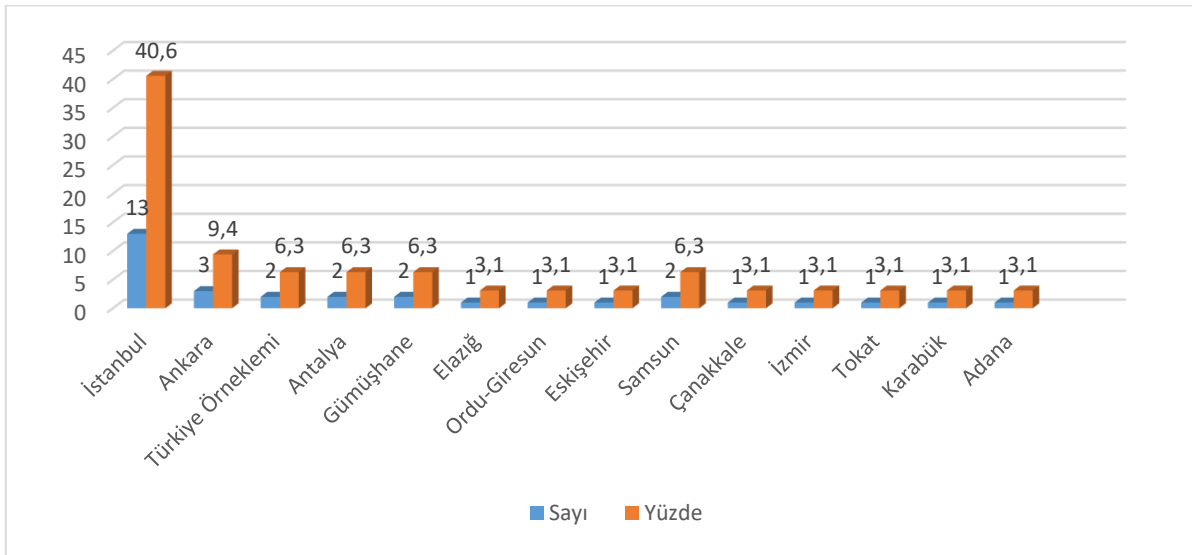
2'şer tez, 2022 ile 2023 yıllarında 7'şer tez ve son olarak 2021 yılında 10 tez yazılmıştır. Dolayısıyla tezlerin %31,3'ü 2021 yılında yazılmıştır.

Şekil 2. Tezlerin Yazıldığı Dillere Göre Dağılımı

Şekil 2’de tezlerin yazıldığı dillere göre dağılımı gösterilmektedir. Araştırmada belirlenen toplam 32 tezin %90,6’sının Türkçe, % 9,4’ünün ise İngilizce olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 3. Tezlerin Şehirlere Göre Dağılımı

Şekil 3’te araştırmamıza konu olan tezlerin yazıldığı şehirlere göre dağılımı gösterilmektedir. Bu bağlamda 14 farklı şehirde tez araştırması yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 2 tezin Türkiye evreninde gerçekleştirildiği bulunmuştur. Tezlerin sırasıyla %40,6’sının İstanbul’da, %9,4’ünün Ankara’da, % 6,3’ünün Türkiye evreninde ve Antalya, Gümüşhane, Samsun şehirlerinde ve son olarak da %3,1’inin ise Adana, Çanakkale, Elazığ, Eskişehir, İzmir, Karabük, Ordu-Giresun ve Tokat evrenlerinde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

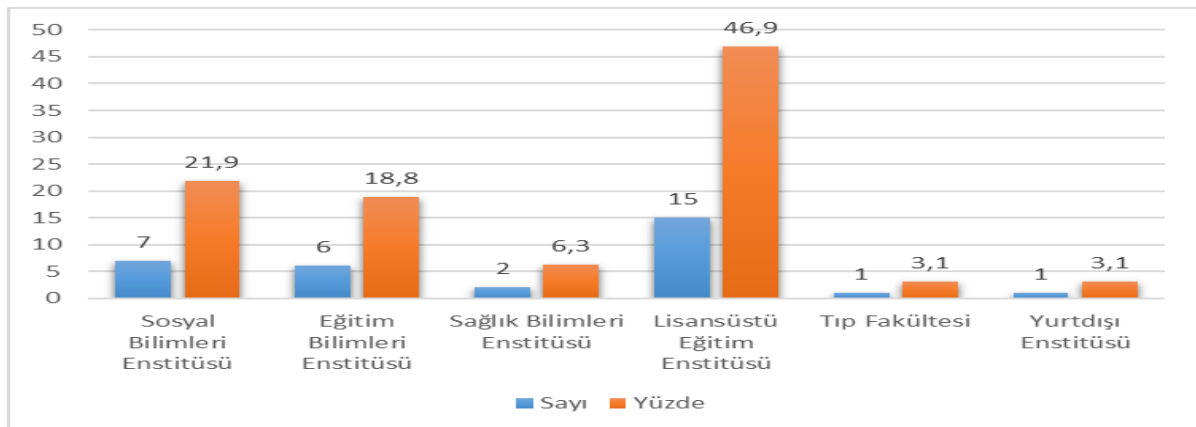
Tablo 1. Tezlerin Onaylandıkları Üniversiteler

Üniversiteler	Sayı	Yüzde
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	9	28,1
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	2	6,3
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	3	9,4

Dokuz Eylül Üniversitesi	2	6,3
Akdeniz Üniversitesi	2	6,3
Ankara Üniversitesi	1	3,1
Hacettepe Üniversitesi	1	3,1
Marmara Üniversitesi	1	3,1
Atatürk Üniversitesi	1	3,1
Çukurova Üniversitesi	1	3,1
Okan Üniversitesi	1	3,1
Selçuk Üniversitesi	1	3,1
Bahçeşehir Üniversitesi	1	3,1
Karabük Üniversitesi	1	3,1
Üsküdar Üniversitesi	1	3,1
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	3,1
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	3,1
Demiroğlu Bilim Üniversitesi	1	3,1
Uluslararası Saraybosna Üniversitesi	1	3,1
Toplam	32	100

Yukardaki tabloda tezlerin onaylandıkları üniversitelerin dağılımı gösterilmektedir. Tezlerin %28,1'inin İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde onaylandığı görülmektedir. Dolayısıyla aile iklimi veya aile yaşam doyumu konusunda en çok tez İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde yazıldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla On dokuz Mayıs Üniversitesi (%9,4), Akdeniz Üniversitesi (% 6,3), Dokuz Eylül Üniversitesi (% 6,3), Ortadoğu Teknik Üniversitesi (% 6,3) ve 1'er tez çalışmasıyla Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Demiroğlu Bilim Üniversitesi ve Uluslararası Saraybosna Üniversitesi takip etmektedir.

Şekil 4. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

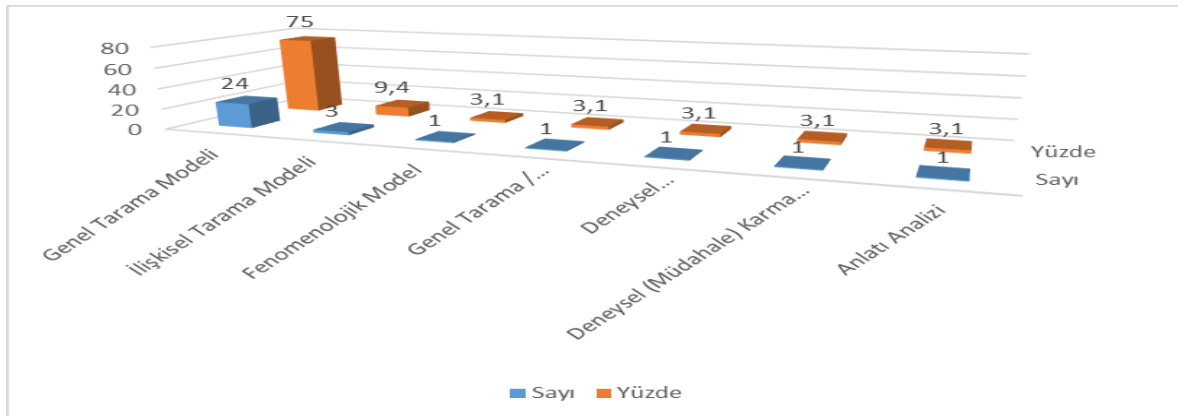
Yukarıdaki şekilde araştırmaya konu olan tezlerin enstitülerine göre dağılımları gösterilmektedir. Bu bağlamda tezlerin yarıya yakını (%46,9) lisansüstü eğitim enstitülerinde yapılmıştır. Bunu sırasıyla sosyal bilimler enstitüleri (%21,9), Eğitim Bilimleri Enstitüleri (%18,8), sağlık bilimleri enstitüleri (%6,3) ve yurtdışı enstitüsü ile tıp fakültesi takip etmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Onaylandıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalları	Sayı	Yüzde
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	13	40,6
Psikoloji Ana Bilim Dalı	5	15,6
Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	4	12,5
Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Ana Bilim Dalı	2	6,3
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı	1	3,1
İlköğretim Ana Bilim Dalı	1	3,1
Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı	2	6,3
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı	1	3,1
Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı	1	3,1
Uygulamalı Psikoloji Ana Bilim Dalı	1	3,1
Hemşirelik Ana Bilim Dalı	1	3,1
Toplam	32	100

Yukarıdaki tabloda tezlerin onaylandıkları ana bilim dalları gösterilmektedir. Araştırma konumuza ilişkin tezlerin yarısına yakını (%40,6) eğitim bilimleri ana bilim dalında, %15,6'sı psikoloji ana bilim dalında ve %12,5'i sosyal hizmet ana bilim dalında ele alınmıştır. Tez çalışmalarının onaylandığı diğer ana bilim dalları ise aile eğitimi ve danışmanlığı (%6,3), felsefe ve din bilimleri (%6,3), temel eğitim (%3,1), ilköğretim (%3,1), rehberlik ve psikolojik danışmanlık (%3,1), aile hekimliği (%3,1), uygulamalı psikoloji (%3,1) ve son olarak hemşirelik ana bilim dallarıdır.

Şekil 5. Tezlerin Araştırma Teknikleri

Şekil 5'te tezlerin araştırma tekniklerine ilişkin dağılım gösterilmektedir. Tezlerin %75'inde genel tarama modeli benimsenmiştir. 3 teizde ise genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Bunları takiben %3,1 ile anlatı analizi, deneysel (müdahale) karma yöntem deseni, deneysel/fenomenolojik, genel tarama/fenomenolojik ve fenomenolojik model kullanılmıştır.

Tablo 3. Tezlerde Kullanılan İstatistiksel Analizlerin Dağılımı

İstatistiksel Analizler	Sayı	Yüzde
t-testi, ANOVA, Korelasyon ve Regresyon	5	15,6
t-testi, ANOVA, Korelasyon	5	15,6
t-testi, ANOVA, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi, Korelasyon	4	12,5
t-testi ve ANOVA	3	9,4
Korelasyon, Regresyon ve ANOVA	2	6,3
Korelasyon ve Regresyon	3	9,4
t-testi, Korelasyon, Regresyon ve YEM	3	9,4
t-testi, ANOVA ve Regresyon	1	3,1
Diğer	6	18,8
Toplam	32	100

Tablo 3'te tezlerde kullanılan istatistiksel analizlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. İstatistiksel analizler ve tezler gruplandırılmış ve elde edilen bulgular ışığında tezlerin %15,6'sında t-testi, ANOVA, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Yine aynı oranda t-testi, ANOVA ve korelasyon analizleri yapılmış fakat regresyon analizi yapılmamıştır. Tez çalışmalarının %12,5'inde ise parametrik ve nonparametrik fark testleri ile korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmaların %9,4'ünde sadece t-testi ve ANOVA; korelasyon ve regresyon; t-testi, korelasyon, regresyon ve YEM (yapısal eşitlik modellemesi) yapılmıştır. Geriye kalan tezlerin %6,3'ünde korelasyon, regresyon ve ANOVA; %3,1'inde ise sadece t-testi ANOVA ve regresyon analizleri yapılmıştır. %18,8'inde ise diğer nitel analizler ve nicel analizler yapılmıştır.

Tablo 4. Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile Örneklem/Çalışma Grubu Karşılaştırması

		Tezlerin Araştırma Yöntemleri			
Örneklem/ Çalışma Grubu		Nicel	Nitel	Karma	Toplam
Üniversite Öğrencileri	N	8	1	0	9
	%	88,9%	11,1%	0,0%	100,0%
Lise Öğrencileri	N	6	0	0	6
	%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Yetişkin Bireyler	N	9	0	1	10
	%	90,0%	0,0%	10,0%	100,0%
Ortaokul ve Lise Öğrencileri	N	2	0	0	2
	%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Evli Bireyler	N	1	0	1	2
	%	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
Ebeveyn ve Okul Öncesi Çocukları	N	1	0	0	1
	%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Ebeveynler	N	0	0	1	1
	%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Okul Öncesi Çocuklar	N	0	1	0	1
	%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Toplam	N	27	2	3	32

	%	84,4%	6,3%	9,4%	100,0%
$\chi^2=32,132$		df= 14		p=,004; p<0,05	

Tablo 4'te tezlerin örneklem/çalışma grubu ile araştırma yöntemlerinin çapraz tablo ki-kare analiz sonucu gösterilmektedir. Tablo yorumlandığında üniversite öğrencilerinin örneklem olarak seçildiği araştırmaların %88,9'unun nicel desende ve %11,1'inin ise nitel desende çalışıldığı, lise öğrencilerinin örneklem olarak alındığı araştırmaların %90'ı nicel araştırma yöntemi ve %10'unun karma yöntemde çalışıldığı, ebeveynlerin örneklem alındığı çalışmaların tamamının nitel yöntemde çalışıldığı bulgulanmıştır. Tezlerin tüm örneklem gruplarında %84,4'ünün nicel araştırma yönteminde, %6,3'ünün nitel araştırma yönteminde ve %9,4'ünün ise karma yöntemde çalışıldığı tespit edilmiştir. Tezlerin araştırma yöntemleri ile örneklem/çalışma grubu arasında anlamlı fark vardır.

Tablo 5. Tezlerin Düzeyleri İle Danışman Unvanlarının Karşılaştırılması

Tezlerin Düzeyleri					
Danışman Unvanları		Doktora	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Toplam
Prof. Dr.	N	4	7	1	12
	%	33,3%	58,3%	8,3	100,0%
Doç. Dr.	N	0	13	0	13
	%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Dr. Öğr. Üyesi	N	0	7	0	7
	%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Toplam	N	4	27	1	
	%	12,5%	84,4%	3,1%	100,0%
$\chi^2=9,877$		df= 4		p=,043; p<0,05	

Tablo 5'te tezlerin düzeyleri ile danışman unvanlarına ilişkin ki-kare analizi sonuçları gösterilmektedir. Tezlerde profesör unvanlı danışmanların %33,3'ü doktora tezi; %58,3'ü yüksek lisans tezi ve %8,3'ünün ise tıpta uzmanlık tezi yürüttüğü görülmektedir. Doçent ve doktor öğretim üyesi unvanlı danışmanların ise sadece yüksek lisans tezi yürüttükleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu araştırmada tez düzeyleri ile danışman unvanları arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 6. Tezlerin Konuları

Tez	Tez Konusu
TU1	Aile İklimi, Kuşaklararası İlişkiler ve Aile Uyumu.
D1	Aile İklimi Bağlamında Yol Güvenliği ile Riskli Sürüş Davranışı arasındaki ilişkide Akran Baskısının ve Trafik İkliminin Düzenleyici Rolü.
D2	Değer Odaklı Aile Eğitim Programının Ebeveyn Becerileri, Aile İklimi ve Değer Odaklı Yaşam Üzerindeki Etkisi.
D3	Çözüm Odaklı Aile Danışmanlığı'na Dayalı Ailelerle Sosyal Hizmet Uygulaması'nın Evli Çiftlerin Psikolojik İyi Oluşlarına ve Aile Yaşam Doyumuna Etkisi.
D4	Aile Öz-Yeterliği ile Aile İklimi Arasındaki İlişkide Algılanan Öz Dönüşümün Aracı Rolü.
YL1	Aile İklimi ile İyi Oluş Arasındaki İlişkide Benlik Kurgularının Aracı Rolü.
YL2	Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki.
YL3	Aile Yaşam Doyumu ile Psikolojik Dayanıklılık ve Sosyal Medya Kullanım Bozukluğu İlişkisi.

YL4	Algılanan Sosyal Destek, Aile İklimi ve Yetişkin Bağlanma Stillerinin Oyun Bağımlılığı Üzerine Etkisi.
YL5	Sosyal Medya Bağımlılığı, Aile Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki.
YL6	Sosyal Medya Bağımlılığı, Aile Yaşam Doyumu ve Dini Yönelim.
YL7	Aile Yaşam Doyumu ile Psikolojik Sağlamlık ve Duygusal Özerklik İlişkisi.
YL8	Romantizm, Eş Seçimi Tutumları ve Aile İklimi İlişkisi.
YL9	Aile İkliminin ve Benlik Oluşumunun Bireylerin Romantik İlişkilerinde Bağlanma Stillerine Etkisi.
YL10	Sosyal Medya Bağımlılığı ve Aile Yaşam Doyumu İlişkisi.
YL11	Aile İklimi ile Duygu Durumları Arasında Sahte Benlik Algısının Aracı Rolü.
YL12	Sosyal Medya Bağımlılığı, Kişilik Özellikleri ve Aile Yaşam Doyumu.
YL13	Covid-19 Pandemisi Sürecinde Aile Yaşam Doyumu Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin İncelenmesi.
YL14	Sosyal Medya Bağımlılığı, Okula Bağlılık ve Aile Yaşam Doyumu İlişkisi.
YL15	Yetişkinlerin İlişki Rol Beklentilerinde, Aile İkliminin ve Romantik İlişkilerde Bağlanma Stillerinin Rolü.
YL16	Algılanan Aile Yaşam Doyumunun Maneviyat ve Psikolojik Esneklik Üzerindeki Etkisi.
YL17	Kabul ve Kararlılık Temelli Değer Odaklı Yaşam ve Bilinçli Farkındalığın Aile Yaşam Doyumu Üzerine Etkileri.
YL18	Ergenlerde Kardeş İlişkileri ve Aile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Ebeveynlik Algısının Aracı Rolü.
YL19	Ergenlik dönemindeki bireylerde Aile Yaşam Doyumu, Oyun Bağımlılığı ve Akademik Kendini Engelleme Arasındaki İlişki.
YL20	Ebeveyn Kabul Ret Kuramının Bireylerde, Duygusal Zekâ, Duygusal Baş Etme ve Aile Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkisi.
YL21	18-25 Yaş Arası Gençlerde Aile ile İlgili Anılar, Aile İklimi ve Benlik Kurguları (Otobiyografik Anılar).
YL22	Bireyin İçine Doğduğu Aile İklimi ile Benlik Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
YL23	Okul Öncesi Çocukların Aile İklimi Algılarının Resim Analizi Yöntemi ile İncelenmesi.
YL24	Aile İklimi Algıları ile Manevi İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
YL25	Aile İklimi ile Çocukluk Çağı Travmaları ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
YL26	Evcil Hayvanlara Bağlanma, Aile İklimi ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi.
YL27	12-18 Yaş Arası Boşanmış Aile Çocuklarının Aile Yaşam Doyumu ile Dini Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 6’da tezlerin konularına yer verilmiştir. Aile iklimi ve aile yaşam doyumu ile ilgili yapılan tezlerin farklı çalışma gruplarında ve örneklemelerde çeşitli değişkenlerle ilişkilerinin irdelendiği görülmektedir.

Tablo 7. Tezlerin Veri Toplama Araçları Dağılımı

Tez	Tezlerin Veri Toplama Araçları
TU1	Sosyodemografik bilgi formu, Aile İklimi Ölçeği (AİÖ).
D1	Aile İklimi Ölçeği, Akran Baskısı Ölçeği, Trafik İklimi Ölçeği, Risk Alma Davranışları Ölçeği.
D2	Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu, Değerler Listesi, Kişisel Bilgi Formu, Anne Babalık Becerileri, İletişim Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği, Değer Odaklı Yaşam Ölçeği, yarı-yapılandırılmış görüşme formu.

- D3** Kişisel Bilgi Formu, Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği (AYDÖ).
- D4** Aile Yeterlik Ölçekleri, Çocuk Öz-Yeterlik Ölçeği, Kolektif Aile Öz-Yeterlik Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği, Algılanan Öz Dönüşüm Ölçeği.
- YL1** Kişisel bilgi formu, PERMA Beş Boyutlu İyi Oluş Ölçeği, Aile İçinde Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği.
- YL2** Aile Yaşam Doyum Ölçeği, Kid-KINDL Yaşam Kalitesi Ebeveyn Ölçeği, Kid-KINDL Çocuk Ölçeği (4-6 yaş).
- YL3** Kişisel bilgi formu, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Ergenler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği-EPDÖ, Sosyal Medya Kullanım Bozukluğu Ölçeği.
- YL4** Kişisel bilgi formu, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi, Oyun Bağımlılığı Ölçeği.
- YL5** Kişisel bilgi formu, Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.
- YL6** Kişisel bilgi formu, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Dini Yönelim Ölçeği.
- YL7** Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Duygusal Özerklik Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, kişisel bilgi formu.
- YL8** Kişisel bilgi formu, Rest Ölçeği ve Aile İklimi Ölçeği.
- YL9** Sosyo-demografik soru ve bilgi formu, Aile İklimi Ölçeği, Aile İçinde Özerk -İlişkisel Benlik Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE - II) Ölçeği.
- YL10** Kişisel bilgi formu, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Aile Yaşam Doyumu Ölçekleri.
- YL11** Kişisel bilgi formu, Aile İklimi Ölçeği, Sahte Benlik Ölçeği ve Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği.
- YL12** Kişisel bilgi formu, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ-YF), Aile Yaşam Doyumu Ölçeği (AYDÖ), Beş Faktörlü Kişilik Envanteri-Kısa Formu.
- YL13** Kişisel bilgi formu, Aile İçi Yaşanan Krizleri Envanteri, Aile Stres Ölçeği, Aile Dayanıklılık Ölçeği, Aile Yaşam Doyum Ölçeği.
- YL14** Kişisel Bilgi Formu, Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği, Ergenlerde Okula Bağlılık Ölçeği, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği.
- YL15** Kişisel bilgi formu, Evlilik Rol Beklentisi Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği.
- YL16** Kişisel Bilgi Formu, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Manevi Yönelim Ölçeği, Kabul ve Eylem Formu-II.
- YL17** Sosyodemografik form, Kabul ve Eylem Anketi II, Değer Odaklı Yaşam Ölçeği, Beş Yönlü Bilinçli Farkındalık Anketi (Kısa Form), Aile Yaşam Doyumu Ölçeği.
- YL18** Kişisel bilgi formu, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Kardeş ilişkileri Ölçeği, Ebeveynlik Algısı Ölçeği.
- YL19** Kişisel bilgi formu, İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği Kısa Formu, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Akademik Kendini Engelleme Ölçeği.
- YL20** Kişisel veri formu, Ebeveyn Kabul Red Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği, Duygusal Yaklaşım Baş Etme Ölçeği, Aile Yaşam Doyumu Ölçeği.
- YL21** Demografik bilgi formu, Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği.
- YL22** Kişisel bilgi formu, Aile İklimi Ölçeği (AİÖ), Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği (ÖİBÖ).
- YL23** Resim Analizi
- YL24** Kişisel bilgi formu, İyi Oluşun Maneviyat İndeksi Ölçeği ve Aile İklimi Ölçeği.

- YL25** Aile İklimi Ölçeği (AİÖ), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve kişisel bilgi formu.
- YL26** Kişisel bilgi formu, Lexington Evcil Hayvanlara Bağlanma Ölçeği, Aile İklimi Ölçeği, Aile Aidiyeti Ölçeği.
- YL27** Aile Yaşam Doyumu Ölçeği, Dini Yönelim Ölçeği, Kişisel bilgi formu.

Tablo 7’de incelenen tezlerin veri toplama araçlarına yönelik dağılım gösterilmektedir. Tezlerin konularıyla, araştırma amaçları ve örneklemeleriyle veri toplama araçlarının tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Aile iklimi konusunda yazılan tezlerin tamamında Aile İklimi Ölçeği (AİÖ); aile yaşam doyumunun konusunda yazılan tezlerin tamamında ise Aile Yaşam Doyumu Ölçeği (AYDÖ) ortak olarak kullanılmıştır.

Tablo 8. Tez Çalışmalarında Ulaşılan Sonuçlar

Tez	Tezlerde Ulaşılan Sonuçlar
TU1	Aile iklimi ve aile içi ilişkiler ile sosyodemografik değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.
D1	Genç sürücülerin risk alma davranışlarını azaltmak amacıyla sosyo-ekolojik model kapsamında kişiler arası ve kültürel faktörlere dayalı müdahalelerin etkili olabileceği belirlenmiştir.
D2	Ebeveynlere yönelik değer odaklı aile eğitim programının katılımcıların bilgilerini artırdığını, gerçekleştirilen oturumlar neticesinde huzur ve manevi doyum sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.
D3	Çözüm Odaklı Aile Danışmanlığı (ÇOAD) yaklaşımının, aile bireylerinin psikolojik örüntülerine (iyi oluş, duygusal ve psikolojik sağlık vb.) ve ailedeki yaşam doyumuna yönelik etkili ve işlevsel çözümler sunabilecek bir model olduğu belirlenmiştir.
D4	Algılanan öz dönüşümün, aile iklimini anlamlı bir şekilde yordadığı, kolektif aile öz-yeterliği ile aile iklimi arasındaki ilişkide ve çocuk öz-yeterliği ile aile iklimi arasındaki ilişkide aracı rol oynadığı belirlenmiştir.
YL1	Üniversite öğrencilerinin refah düzeyleri, benlik algıları ve aile ortamı özelliklerinin belirli demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği saptanmıştır.
YL2	Aile yaşam memnuniyetlerinin ve çocuklarının yaşam kalitesinin ortalamanın üzerinde olduğu sonucu bulunmuştur.
YL3	Aile yaşam doyumu ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif ilişki; aile yaşam doyumu ile sosyal medya kullanım bozukluğu arasında negatif ilişki bulunmuştur. Ayrıca sosyal medya kullanımı ile psikolojik dayanıklılık arasında da negatif ilişki bulunmuştur.
YL4	E-spor oyuncularının önemli bir kısmının problemli oyun oynama davranışları sergilediği tespit edilmiştir. Sosyal destek algısı düşük olan, olumlu bir aile ortamına sahip olmayan ve güvenli bağlanma stiline sahip olmayan e-spor oyuncularının oyun bağımlılığı puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, oyun bağımlılığının yetişkin bağlanma stilleri tarafından yordandığı, ancak aile ortamı ve algılanan sosyal desteğin bu bağımlılığı yordamadığı bulunmuştur.”
YL5	Sosyal medya bağımlılığı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide, aile yaşam doyumunun kısmi aracılık rolü oynadığını göstermiştir.
YL6	Sosyal medya bağımlılığı ile dini yönelim boyutları arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiş ancak dini yönelim boyutları ile aile yaşam doyumu arasında zayıf düzeyde negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
YL7	Ergenlerin aile yaşam doyum düzeyleri ile duygusal özerklikleri arasında negatif korelasyon, psikolojik sağlamlıkları ile de pozitif korelasyon bulunmuştur. Ayrıca, katılımcıların duygusal özerklikleri arttıkça, psikolojik sağlamlıklarının azaldığı tespit edilmiştir.
YL8	Aile iklimi ile romantizm ve eş seçimi arasında anlamlı ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.
YL9	Aile iklimi değişkeninin hem bireylerin benlik kurgularında hem de romantik ilişkilerdeki bağlanma stillerinde anlamlı farklılıklara yol açtığını göstermektedir.
YL10	Aile yaşam doyumu ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

- YL11** Aile iklimi, sahte benlik ve duygu durumu değişkenleri ile bazı sosyodemografik değişkenler arasında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca çalışmada yapısal eşitlik modellemesi yapılmış olup sahte benlik algısının aile iklimi ile duygu durumu arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü bulunduğu belirlenmiştir.
- YL12** Sosyal medya bağımlılığı ile Beş Faktörlü Kişilik Envanteri yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyutları arasında negatif korelasyon; istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki olduğunu; duygusal dengesizlik (nevrotiklik) ve gelişime açıklık alt boyutlarında ise pozitif korelasyon bulunmuştur.
- YL13** Aile yaşam doyumu düzeyleri ile aile dayanıklılığı düzeyleri arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır.
- YL14** Sosyal medya bağımlılığının ebeveyn tutumuna, akademik başarıya, sıklıkla tercih edilen sosyal medya platformuna ve sosyal medyada geçirilen süreye göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.
- YL15** İlişki rol beklentileri ile aile iklimi ve bağlanma stilleri arasında zayıf bir ilişki tespit edilirken, eşitlikçi rol beklentisini öngören tek değişkenin cinsiyet değişkeni olduğu saptanmıştır.
- YL16** Aile yaşam doyumu ile maneviyat düzeyleri, manevi yönelimleri ve psikolojik esneklik düzeyleri arasında pozitif korelasyon bulunmuştur.
- YL17** Değer odaklı yaşamın aile yaşam doyumu ile olumlu bir ilişki içinde olduğu, kabul ve kararlılığın ise aile yaşam doyumu ile pozitif bir ilişki gösterdiği saptanmıştır.
- YL18** Ergenlerin kardeş ilişki nitelikleri ile aile yaşam doyumları arasındaki ilişkide, anneye ilişkin ebeveynlik algılarının tam aracılık, babaya ilişkin ebeveynlik algılarının ise kısmi aracılık etkisi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, kardeş ilişki niteliğinin aile yaşam doyumunu ebeveynlik algısı aracılığıyla dolaylı olarak etkilediği saptanmıştır.
- YL19** Ergenlerin internet oyun oynama bozukluğu ile aile yaşam doyumları arasında negatif yönlü ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğunu; internet oyun oynama bozukluğu ile akademik kendini engelleme arasında pozitif ve düşük düzeyde bir ilişki bulunduğunu; ayrıca, akademik kendini engelleme ile aile yaşam doyumları arasında negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.
- YL20** Ebeveyn kabul ret ölçeği ile duygusal zekâ ve duygusal yaklaşım baş etme ölçeği arasında anlamlı ve negatif bir ilişki, aile yaşam doyumu ölçeği ile ise anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
- YL21** Genç yetişkinlerin aile anlatılarını yordamada bireyselleşme benlik kurgusunun önemli olduğunu göstermiştir. Ayrıca, keşfedici bir bulgu olarak, toplumsal cinsiyetin sadece bireylerin aileleriyle ilgili kişisel anlatılarını şekillendirmede değil, aynı zamanda bu anlatılardaki bellek özelliklerini etkilemede de kritik bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır.
- YL22** Aile ikliminin kişilik benlik kurgusunu etkilediğini ve kadınlar ile evli bireylerin benlik kurgularının, doğdukları aile iklimi ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, kuşaklararası otorite ve bilişsel uyum ile özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik gelişimi alt boyutlarının kuşaklar arasında farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
- YL23** Araştırmada, resim analizlerinden elde edilen verilere göre, aile resmi çizen 28 çocuktan 17'sinin olumsuz, 11'inin ise olumlu aile iklimi algısına sahip olduğu belirlenmiştir. Çocukların çizdikleri resimler incelendiğinde, güvenli bağlanan ve demokratik aile tutumuna sahip çocukların mutlu, sıcak renkli ve aile üyeleriyle birlikte oldukları resimler çizdiği, dolayısıyla olumlu aile iklimi algısına sahip oldukları görülmüştür. Buna karşılık, güvensiz bağlanan, otoriter veya ilgisiz aile tutumuna sahip çocukların renksiz veya soğuk renkli resimler çizdiği, aile üyelerini iletişime kapalı, eksik veya hiç çizmediği ve olumsuz aile iklimi algısına sahip oldukları anlaşılmıştır.
- YL24** Manevi iyi oluş ile aile iklimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- YL25** Aile ikliminin, çocukluk çağı travmaları ile orta düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye; internet bağımlılığı ile ise düşük düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir.
- YL26** Evcil hayvanı olan ve olmayan katılımcıların aile iklimi ve aile aidiyeti arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ancak, evcil hayvanı olan katılımcıların evcil hayvanlarına bağlanma, aile aidiyeti ve aile iklimi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

YL27 Aile yaşam doyumunun, dini yönelimin tüm boyutlarıyla pozitif ve anlamlı bir ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8’de tezlerin sonuçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında aile iklimi ve aile yaşam doyumu ile ilişkilendirilen çeşitli faktörlerin arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu; bazılarında ise anlamlı farklılıkların bulunmadığını gösteren sonuçların elde edildiği gözlemlenmektedir. Aile kurumu, temel toplumsal ilişkilerimizin merkezinde konumlandığı için geniş yelpazede ele alınacak çalışmalara konu olması, farklı değişkenlerle ve farklı düzlemlerde çalışılması oldukça beklenen bir durumdur. Yukarıdaki tablodan elde edilen sonuçlar bu fikri destekler niteliktedir.

Şekil 6. Tezlerin Özetlerine İlişkin Kelime Bulutu (En Az 8 Tekrar)

Şekil 6'da tezlerin özetlerine ait kelime bulutu görseli yer almaktadır. Kelime bulutu oluşturulurken çeşitli filtrelemeler yapılmış ve en az 8 defa tekrarlanan kelimeler buluta dâhil edilmiştir. Böylece en sık tekrar eden kelimeler sırasıyla “aile” (n=281), “yaşam” (n=128) “anlamlı” (n=73), “doyumu” (n=71), “iklimi” (n=62) “psikolojik” (n=62), “sosyal” (n=56) ve “eğitim, ilişki ve medya” (n=41) olduğu saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayımlanmış “aile iklimi” veya “aile yaşam doyumu” konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılmıştır. Aile iklimi veya aile yaşam doyumu konularında 1 tıpta uzmanlık tezi, 4 doktora tezi ve 27 yüksek lisans tezi yazılmıştır. En fazla lisansüstü tez 2021 yılında yazılmıştır. Tezlerin büyük  oğunluğ  (%90,6) Türkçe hazırlanmıştır. Aile iklimi ve Aile yaşam doyumu konusunda 19 farklı üniversitede tez hazırlanmıştır. Tezlerin yaklaşık yarısı lisansüstü eğitim enstitülerinde (%46,9) ve eğitim bilimleri ana bilim dalında (13 tez) hazırlandığı ve genel tarama modelindeki araştırmalar olduğu görülmektedir. Bunu ilişkisel tarama modelindeki araştırmalar takip etmektedir. Tezlerde kullanılan istatistiksel analizlerin dağılımına bakıldığında hemen hemen tüm tezlerde fark testlerinden t-testi, ANOVA ve ilişki testlerinden korelasyon ve regresyon analizlerine başvurulduğu görülmektedir. Bu testler nicel araştırmalarda hipotezleri test etmek amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Nitel ve karma desende çalışılan araştırmalarda ise aile  iz testi, tema bazlı kodlama ve içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırmada tezlerin araştırma yöntemleriyle örneklem/çalışma grubuna ilişkin bilgiler çapraz tablo ile gösterilmiştir. Ayrıca ki-kare analizi yapılarak iki değişken arasında anlamlı fark olup olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan analiz neticesinde iki değişken arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p=,004$). Ebeveynlerle yapılan çalışmalarda karma yöntem, okul öncesi çocuklarla yapılan çalışmalarda ise nitel yöntem tercih edilmiştir. Tezlerin %84,4'ü nicel yöntem, %9,4'ünde karma yöntem ve %6,3'ünde ise nitel yöntem benimsenmiştir. Örneklem ve çalışma gruplarına bakıldığında araştırmaların yaklaşık üçte ikisinin yetişkin bireyler ve üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Çalışmada tezlerin düzeyleri ve danışmanların unvanları çapraz tablo ile gösterilmiş ve ki-kare analizi yapılarak iki değişken arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0,043$). Araştırmada doktora tez çalışmalarının tamamı profesör doktor unvanlı danışmanlar tarafından yürütülmüştür. Fakat lisansüstü tez çalışmalarının çoğu yüksek lisans seviyesinde ve doçent doktor danışmanlığında yürütülmüştür. Doktor öğretim üyesi danışmanlığında ise 7 yüksek lisans tezi yürütülmüştür.

Bu bağlamda 2019 yılında yayımlanan ilk yüksek lisans tezinin “aile iklimi ve iyi oluş arasındaki ilişkide benlik kurgularının aracılık rolünün incelenmesini” konu edindiği saptanmıştır. 2023 yılında yayımlanan ilk doktora tezi ise “genç sürücülerin aile iklimi kapsamında yol güvenliği ve riskli sürüş davranışı arasındaki ilişkide akran baskısı ve trafik ikliminin düzenleyici rolünün incelenmesini” konu edinmiştir. Aile iklimi konusunda hazırlanan 1 tıpta uzmanlık tezi de aile iklimini, kuşaklararası ilişkiler ve aile uyumu çerçevesinde incelemiştir.

Tezlerin konularına bakıldığında araştırmacıların her biri kendi bilim dallarında aile iklimini ve aile yaşam doyumunu incelemiş ve çeşitli değişkenlerle ilişkisini ortaya koymuştur. Örnek olarak Algan (2023) tarafından yazılan doktora tezi sosyal hizmet ana bilim dalında yapılmış ve evli çiftler üzerinde çözüm odaklı aile danışmanlığı temelli ailelerle sosyal hizmet uygulamasının çiftlerin psikolojik iyi oluşlarına ve aile yaşam doyumuna etkisini incelemiştir. İlgili çalışmada, deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Çözüm odaklı aile danışmanlığına dayalı ailelerle sosyal hizmet uygulamasının evli çiftlerin psikolojik iyi oluş ve aile yaşam doyumunu düzeylerinde pozitif artış gösterdiği saptanmıştır. Çözüm odaklı aile danışmanlığının ailelerin akut veya kronik sorunlarından ziyade iletişim ve etkileşim sorunlarına işlevsel çözümler sunabilir. Yüceloğlu (2024) tarafından felsefe ve din bilimleri ana bilim dalında hazırlanan yüksek lisans tezi ise ve aile yaşam doyumunu ile dini yönelim arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Bireylerin dini yönelimleri arttıkça yaşam doyumlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Tezlerin veri toplama araçlarına bakıldığında çoğunlukla standardize edilmiş ölçme araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanında nitel araştırmalarda genel olarak yarı-yapılandırılmış görüşme formu tercih edilirken bir çalışmada ise resim analizi tercih edilmiştir. Son olarak tezlerin özetleri MAXQDA 24 programına aktarılarak elde edilen kelime bulutunda “aile”, “yaşam”, “anlamlı”, “doyumu”, “iklimi”, “sosyal”, eğitim, ilişki ve medya” kelimeleri en sık kullanılan kelimeler olmuştur.

Bu bağlamda çalışmada tezlerin genellikle nicel desende gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda nitel ve nicel araştırmanın bir arada ele alındığı karma desen araştırmalarına daha fazla yer verilmesi faydalı olabilir. Aile iklimi ve aile yaşam doyumunu konusunda -aileyi merkeze alan bir bilim dalı olan- sosyal hizmet disiplini ve özellikle doktora düzeyinde daha fazla araştırılmalıdır. Yine aile iklimi ve aile yaşam doyumunu konusunun farklı örneklerde özellikle deneysel çalışma, tarama ve betimsel analiz tekniklerinin ailelere yönelik geliştirilecek sosyal hizmet müdahalelerine ve sosyal politikalara katkı sağlayacağı değerlendirildiğinden bu alanda daha fazla bilimsel çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Kaynakça

- Adler, M. A. ve Lenz, K. (2023). Beyond standard families in advanced countries. M. A. Adler, K. Lenz (Ed.), The changing face of families diverse family forms in varios policy contexts in (1-14. pp.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003193500>
- Akboğa, G. (2024). Evcil hayvan sahibi olan ve olmayan bireylerin evcil hayvanlara bağlanma, aile iklimi ve aile aidiyetinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akman Peker, T. (2023). Aile öz-yeterliği ile aile iklimi arasındaki ilişkide algılanan öz dönüşümün aracı rolü. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Akpınar, Ş. N. (2021). Genç yetişkinlerde aile iklimi ile duygu durumları arasında sahte benlik algısının aracı rolü. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Algan, T. (2023). Çözüm odaklı aile danışmanlığına dayalı ailelerle sosyal hizmet uygulamasının evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyi ve aile yaşam doyumuna etkisi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alpar, Y. H. (2022). Okul öncesi çocukların aile iklimi algılarının resim analizi yöntemi ile incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, A. (2021). Okul öncesi ve ilkokullarda uygulanan değer odaklı aile eğitim programının anne babalık becerilerine, aile iklimine ve değer odaklı yaşama etkisi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Arslan, A. ve Ulaş, A. H. (2022). Değer odaklı aile eğitim programının anne babalık becerilerine, aile iklimine ve değer odaklı yaşama etkisi. International Journal of New Approaches in Social Studies, 6(1), 88- 109. <https://doi.org/110.38015/sbyy.1097582>
- Aykaç, M. (2019). Aile yaşam doyumuyla çocuk yaşam kalitesi arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Balkaya, M. (2021). Algılanan aile ikliminin ve benlik oluşumunun bireylerin romantik ilişkilerinde bağlanma stillerine etkisinin araştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Björnberg, A. and Nicholson, N. (2007). The family climate scales-development of a new measure for use in family business research. Family Business Review, 20(3), 229-246. <https://doi.org/10.1111/j.1741-6248.2007.00098.x>
- Bulgur, S. (2023). Bireyin içine doğduğu aile iklimi ile benlik gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Demiroğlu Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cavga, Z. (2019). Lise öğrencilerinde aile yaşam doyumunu ile psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, H. (2023). Yaşlılarda yaşam kalitesi ve yaşam doyumunu. E. Birinci (Ed.). Gerontolojik Sosyal Hizmet içinde (129-145). Ankara: Nobel Yayınları.
- Cherlin, A. J. (2004). The deinstitutionalization of American marriage. Journal of Marriage and Family, 66(4), 848-861. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x>
- Çalışkan, M., Toker, M., ve Özbay, Y. (2017). Aile yaşam doyumunu ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 2(1), 1-9.

- Çetintaş, A. (2021). Ergenlerde aile yaşam doyumu ile psikolojik sağlamlık ve duygusal özerklik arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Daldaban, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimi tutumları ile aile iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Dede, E. N. (2021). Kabul ve kararlılık temelli değer odaklı yaşam ve bilinçli farkındalığın aile yaşam doyumu üzerine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Ilidza.
- Durğun, A. (2016). Aile içi problemler ve çözüm önerileri. *Mehir Aile Dergisi*, 3(1), 83-95.
- Erkuran, H. (2022). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı, kişilik özellikleri ve aile yaşam doyumu. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Ersan, Ö. (2020). Genç sürücüler arasında aile iklimi kapsamında yol güvenliği ve riskli sürüş davranışı arasındaki ilişkide akran baskısı ve trafik ikliminin düzenleyici rolü. (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güneş, A. (2023). Üniversite öğrencilerinin aile iklimi algıları ile manevi iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kaba, İ. Erol, M. ve Güç, K. (2017). Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin geliştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 1-14.
- Kaplan, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları aile iklimi, kuşaklararası ilişkiler ve aile uyumunun değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış tıpta uzmanlık tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Karasar, N. (2024). Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler (39. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaşıtoğlu, N. (2022). Algılanan aile yaşam doyumunun maneviyat ve psikolojik esneklik üzerindeki etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılınç, D. (2021). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, aile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ilişkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Laible, D. (2011). Does it matter if preschool children and mothers discuss positive vs. negative events during reminiscing? Links with mother-reported attachment, family emotional climate, and socioemotional development. *Social Development*, 20(2), 394–411.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2010.00584.x>
- Mangır, M. (2021). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve aile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Merriam, S. B. (2018). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Moos, R. H. ve Moos, B. S. (1976). A typology of family social environments. *Family Process*, 15(4), 357–371. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1976.00357.x>
- Ova, M. (2023). Üniversite öğrencilerinde aile iklimi ile çocukluk çağı travmaları ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Öğülmüş, S. (2019). İçerik çözümlemesi. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 24(1), 213-228. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000729
- Özer, M ve Karabulut, Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu, Turkish Journal of Geriatrics, 6(2), 72-74.
- Sancar, E. (2022). COVID-19 pandemisi sürecinde aile yaşam doyumu üzerinde etkili olan faktörlerin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Smith, H.W. (1975) Strategies of social research: The methodological imagination. Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Stacey, M. (1970). Methods of social research. Pergamon Press Ltd.
- Şahin, S. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı, aile yaşam doyumu ve dini yönelim arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Şimşek, İ. H. (2021). Ergenlerde aile yaşam doyumu, oyun bağımlılığı ve akademik kendini engelleme arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Tambağ, H. (2013). Yaşlılarda sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve yaşam doyumu. Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Dergisi, 4(16), 23-31.
- Taşkın, C. (2022). Ergenlerde kardeş ilişkileri ve aile yaşam doyumu arasındaki ilişkide ebeveynlik algısının aracı rolü. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Tosun Beyazgül, A. (2022). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile okula bağlılık ve aile yaşam doyumu arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Turgut, T. (2019). Üniversite öğrencilerinde aile iklimi ve iyi oluş arasındaki ilişkide benlik kurgularının aracı rolünün incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yeniçeri, Ş. (2023). Ebeveyn kabul ret kuramının bireylerde, duygusal zekâ, duygusal baş etme ve aile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Yılmaz, B. (2020). E-spor oyuncularının algıladıkları sosyal destek, aile iklimi ve yetişkin bağlanma stillerinin oyun bağımlılığı üzerine etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yiğit, M. Ç. (2022). Yetişkinlerin ilişki rol beklentilerinin yordanmasında aile iklimi ve romantik ilişkideki bağlanma stiline rolü. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yön, F. (2023). Genç yetişkinlerin aile ile ilgili anıları: Aile iklimi ve benlik kurguları aile ile ilgili otobiyografik anıları yordar mı? (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüceloğlu, Ş. (2024). 12-18 yaş arası boşanmış aile çocuklarının aile yaşam doyumu ile dini yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Zencirkıran, M. (2024). Sosyoloji (14. baskı). Bursa: Dora Yayınevi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Kübra Nur Durğun, Harun Ceylan ve Arif Durğun). Araştırma ikincil verilere sahip bir çalışma olduğu için etik beyana gerek yoktur.

Yazar Katkısı: Kavram/fikir Yazar Kübra Nur Durğun (katkı oranı %50), Harun Ceylan (katkı oranı %25), Arif Durğun (katkı oranı %25); veri toplama/işleme Kübra Nur Durğun (katkı oranı %60), Harun Ceylan (katkı oranı %20), Arif Durğun (katkı oranı %20); analiz Kübra Nur Durğun (katkı oranı %30), Harun Ceylan (katkı oranı %30), Arif Durğun (katkı oranı %40); yazım Kübra Nur Durğun (katkı oranı %40), Harun Ceylan (katkı oranı %30), Arif Durğun (katkı oranı %30) ve eleştirel inceleme ve düzenleme Kübra Nur Durğun (katkı oranı %30), Harun Ceylan (katkı oranı %40), Arif Durğun (katkı oranı %30) tarafından yapılmıştır. Yazarlar makalenin yayınlanan versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Finansman: Bu çalışma herhangi bir fon desteği almamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemektedir.

İntihal: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Lisans: CC BY-NC 4.0

